

PROIECTUL COMPASS (ERASMUS+): OPORTUNITĂȚI PENTRU DEZVOLTAREA PROGRAMELOR DE FORMARE PROFESIONALĂ CONTINUĂ

Ghețiu Adelina¹

¹Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Abstract. *All lifelong learning activities result in the improvement of knowledge, skills, competences and/or qualifications for personal, social and/or professional reasons. The project Towards the European university model of lifelong learning in Moldova -COMPASS, ref. Nr. 597889-EPP-1-2018-1-MD-EPPKA2-CBHE-SP, addresses the process of integrating the inclusive and receptive university model of lifelong learning (ULLL) as the one that requires immediate reactions at national and institutional level and joint action in Moldova. Granting the possibility for national higher education bodies and higher education institutions to strategically manage integrated higher education continuing education is considered the general objective of the project and the main support for the responsible and complementary role of the Republic of Moldova within the EHEA. A priority of the project is the development of continuing vocational training programs within the State University of Physical Education and Sports to meet the expectations of today's society. These programs must not only aim at training school teachers with higher education, but must meet the needs of a much wider circle of beneficiaries: students, university teachers, adults, pupils, etc.*

Keywords: *project, opportunity, training needs, programs, evaluation, quality.*

Introducere. În toate domeniile, dezvoltarea resurselor umane reprezintă o necesitate produsă de evoluția rapidă a tehnologiilor, schimbările la nivel social și economic, trecerea la o societate bazată pe *a ști cum* (know-how) și servicii. Formarea profesională continuă este un punct de sprijin important în dezvoltarea și evoluția profesională, mai ales în perspectiva ultimilor ani ai evoluției macroeconomice și sociale. Schimbările tot mai dese obligă la o adaptare rapidă la situații profesionale tot mai diverse și mai provocatoare. Astfel, fiecare persoană activă profesional trebuie să se specializeze cât mai mult și, acolo unde este posibil, pe mai multe arii din domeniul său de activitate [5].

Uniunea Europeană manifestă un interes sporit față de educație și formare datorită dimensiunilor schimbărilor economice și sociale cu care se confruntă și presiunii demografice, date de faptul că populația europeană se află într-un continuu proces de îmbătrânire. Scopul este construirea unei *societăți deschise spre educație* care să conducă către o forță de muncă educată și instruită profesional, în concordanță cu cerințele dezvoltării economice actuale [4].

Importanța formării continue a cadrelor didactice este dată de necesitatea reactualizării cunoștințelor și a competențelor profesionale, prevenirea efectelor evoluției tehnologice și necesitatea creșterii calității actului educațional din perspectiva adaptării la nevoile societății actuale. Schimbările tot mai dese obligă la o adaptare rapidă la situații profesionale tot mai diverse și mai provocatoare. Astfel, fiecare persoană activă profesional trebuie să se specializeze cât mai mult și, acolo unde este posibil, pe mai multe arii din domeniul său de activitate, fapt ce impune o specializare cât mai profundă din partea celor activi profesional, lucru ce se poate realiza prin ceea ce numim formare profesională continuă [1, 3].

Formarea profesională continuă urmărește să capaciteze beneficiarul prin ofertele de pregătire și prezentare a căilor de învățare, așa încât acesta să poată îndeplini viitoarele cerințe atât din domeniul de activitate, cât și cele personale [2]. Cu toate acestea, există o mare discrepanță între cursurile de formare pe care le urmează adesea profesorii și competențele de care aceștia spun că au nevoie: competențe de lucru cu elevi cu nevoi speciale, competențe TIC pentru predare, noile tehnologii la locul de muncă, strategii de învățare individualizată și formarea de competențe interdisciplinare la elevi etc. Pentru a putea reacționa la ritmul schimbător și al cerințelor, cadrele didactice au nevoie de un sprijin adecvat și de posibilitatea de a urma activități de formare continuă, în cadrul cărora să-și formeze competențe de învățare pe tot parcursul vieții și să colaboreze cu colegii [6].

Misiunea principală a Departamentului Formare Profesională Continuă din cadrul Universității de Stat de Educație Fizică și Sport este oferirea serviciilor educaționale de formare profesională continuă de calitate solicitate de beneficiarii formării profesionale continue: instituții și persoane fizice cointeresate în actualizarea cunoștințelor sau obținerea de noi cunoștințe și competențe necesare în perfecționarea sau recalificarea profesională în domeniile *Științe ale educației, Științe ale sportului, Servicii publice și Servicii ale securității*, în vederea integrării active pe piața muncii.

Susținerea partenerilor strategici europeni facilitează realizarea acestei misiuni instituționale. Proiectul *Către modelul universitar european de învățare continuă în Moldova – COMPASS*, susținut financiar de programul european ERASMUS+, se adresează procesului de integrare a modelului universitar de învățare continuă (ULLL) incluziv și receptiv, ca fiind cel care necesită reacții

imediate la nivel național și instituțional și acțiune comună în Moldova. Acordarea posibilității ca organismele naționale de învățământ superior și instituțiile de învățământ superior să administreze strategic învățarea continuă integrată a învățământului superior este considerat obiectivul general al proiectului și principala susținere a rolului responsabil și complementar al Republicii Moldova în cadrul EHEA.

Metodologia și organizarea cercetării. Implementarea Proiectului COMPASS (ERASMUS+) este planificată pentru 3 ani și oferă universității perspective de promovare a culturii învățării pe parcursul vieții la nivel instituțional. Proiectul este realizat împreună cu instituții partenere din Italia, Spania, Belgia, Finlanda, Austria, Slovenia, Franța. Instituțiile partenere din Moldova includ șase universități din țară, precum și Consiliul Rectorilor și Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

O prioritate a implementării proiectului COMPASS (ERASMUS+) în cadrul Universității de Stat de Educație Fizică și Sport este dezvoltarea programelor de formare profesională continuă pentru a răspunde așteptărilor societății actuale, care trebuie să vizeze nu doar pregătirea specialiștilor cu studii superioare, dar să răspundă nevoilor unui cerc mult mai larg de beneficiari: studenți, cadre didactice universitare, adulți, elevi ș.a.

În primii doi ani, în procesul realizării proiectului a fost constituit un grup de lucru, care a evaluat și analizat starea de lucruri privind formarea continuă în cadrul universității și, grație vizitelor de studiu la Universitatea Catolică din Louvain, Belgia, Universitatea Danube din Krems, Austria și Universitatea de Formare Continuă din Barcelona, Spania, dar și contribuției European University Continuing Education Network (EUCEN), au fost reconceptualizate aspectele de dezvoltare a procesului de formare continuă din perspectiva formării pe parcursul vieții. De asemenea a fost revizuit și actualizat *Statutul Departamentului Formare Profesională Continuă* și elaborată *Strategia USEFS privind formarea profesională continuă pentru perioada 2020-2025*. Astfel, drept obiective strategice pentru dezvoltarea formării pe parcursul vieții la nivel instituțional, grupul de lucru a stabilit următoarele obiective strategice:

- Promovarea și consolidarea culturii învățării pe tot parcursul vieții (Life Long Learning) în cadrul USEFS.
- Îmbunătățirea managementului și a guvernanței universitare LLL.

- Crearea și dezvoltarea programelor de formare profesională continuă, inclusiv focusarea pe digitalizarea ULLL.
- Sporirea capacității instituționale pentru implementarea eficientă a programelor privind învățarea pe tot parcursul vieții.
- Comunicarea, consolidarea vizibilității și promovarea rolului ULLL în plan instituțional și național.

În cadrul vizitelor de studiu au fost prezentate activități de management al programelor de formare continuă sub mai multe aspecte: colaborarea cu angajatorii, care au posibilitatea să participe la elaborarea programelor de formare cu recomandări și solicitări; procesul de planificare a costurilor pentru programele de formare; conlucrarea instituțiilor de formare cu diferite subdiviziuni ale universității, inclusiv sub aspect metodic; marketingul, inclusiv promovarea programelor de formare pe parcursul vieții; aplicarea tehnologiilor informaționale și de comunicare moderne în procesul de instruire; colaborarea universităților în procesul de elaborare a programelor complexe comune etc.

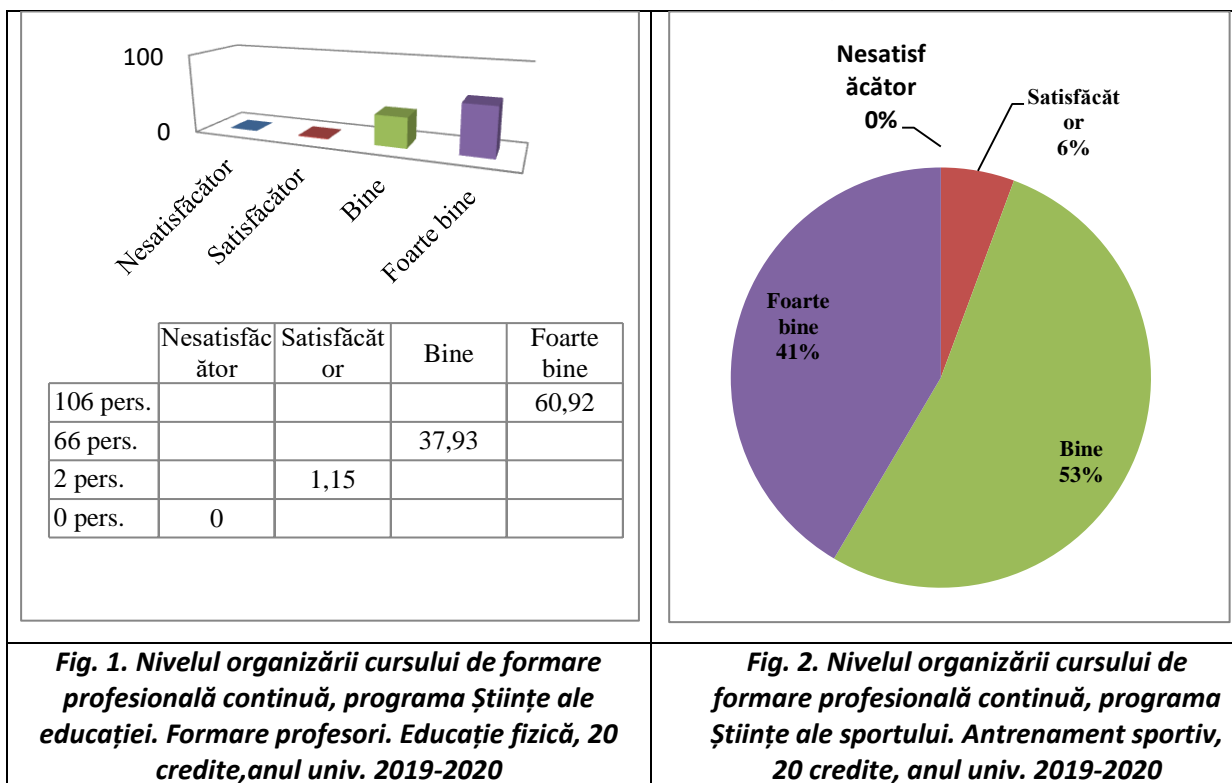
Menționăm faptul că proiectul se adresează procesului de integrare a modelului universitar de învățare continuă (ULLL), inclusiv și receptiv, ca fiind acel care necesită reacții imediate la nivel național și instituțional și acțiune consolidată în sistemul universitar din Republica Moldova.

În perioada noiembrie-decembrie 2019 s-a desfășurat concursul de selectare a cadrelor didactice pentru dezvoltarea programelor de formare în cadrul instituției. Astfel, a fost constituit grupul de lucru nr. 2 din 14 persoane – câte un reprezentant din cadrul catedrelor de profil, care, în perioada iunie-august 2020, au beneficiat de formare în cadrul Școlii de vară COMPASS și vor elabora/dezvolta programe de formare, care vor fi pilotate în al treilea an de implementare a proiectului.

În scopul identificării nevoilor de formare continuă a specialiștilor din domeniul educației fizice și sportului al reconceptualizării formării continue din perspectiva motivării de învățare pe tot parcursul vieții și al optimizării strategiilor de educație permanentă, au fost evaluate în perioada octombrie 2019 - martie 2020 programele de formare existente, dar și nevoile de formare ale celor 206 beneficiari.

Rezultatele și interpretarea acestora. Conform rezultatelor anchetării, cursanții sunt satisfăcuți de programele de formare, de modificările în tematica acestora, precum și de calitatea predării (Figurile 1 și 2).

Unicul lucru pe care ei îl regretă este faptul că nu au avut posibilitate, ca și colegii din grupele anterioare, din cauza pandemiei, să participe la ore practico-metodice cu contact direct, care le oferă posibilitate să-și formeze/dezvolte abilități practico-metodice în predarea probelor de sport incluse în Curriculumul școlar, iar antrenorii - la proba de sport practică etc.



În Figura 3 se prezintă opiniile profesorilor privind gradul de satisfacție referitor la asigurarea suportului metodologic (materiale) la orele din cadrul programului de formare continuă Științe ale educației. Formare profesori. Educație fizică, anul universitar 2019-2020:

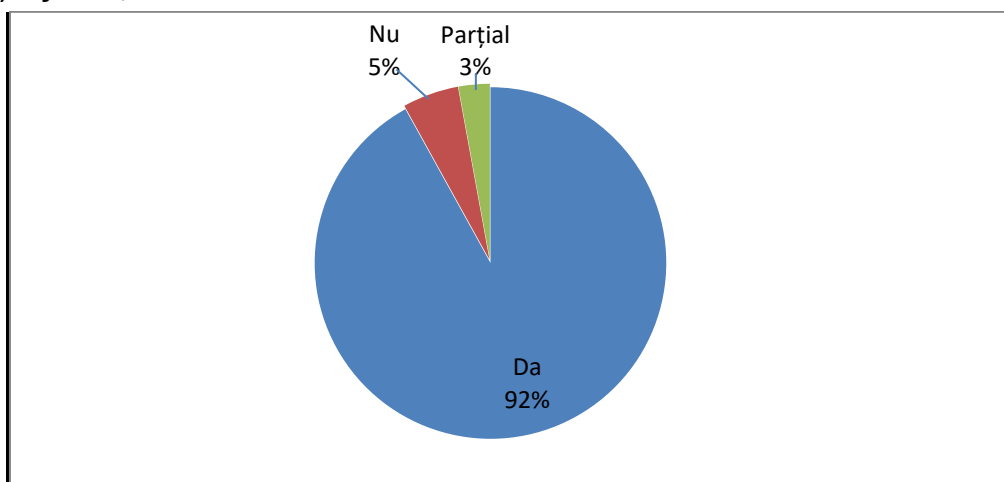


Fig. 3. Suportul metodologic asigurat la orele din cadrul programului de formare continuă Științe ale educației. Formare profesori. Educație fizică, anul universitar 2019-2020

Analizând Figura 3, observăm că profesorii au rămas satisfăcuți de suportul metodologic cu care au fost asigurați în proporție de 91,95%, iar, într-o proporție, nu au fost satisfăcuți (5,17%) sau au fost satisfăcuți parțial (2,87%).

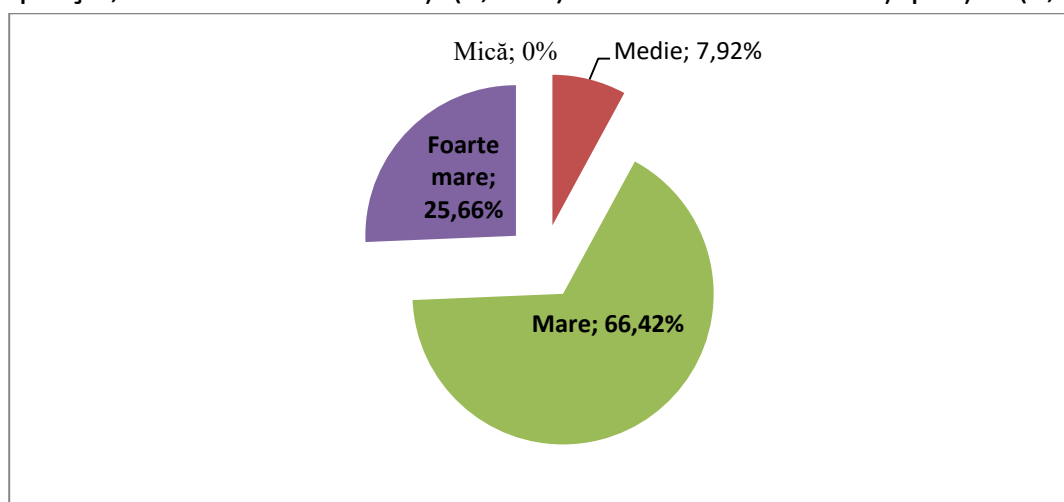


Fig. 4. Răspunsurile subiecților referitor la satisfacția privind conținutul programului de formare Științe ale sportului. Antrenament sportiv, 20 credite, anul universitar 2019-2020

Tematica și conținutul programului de formare le-au satisfăcut așteptările antrenorilor, fapt ce se observă în Figura 4. Analizând diagrama, observăm că respondenții au rămas mulțumiți de tematica și conținutul programului, în măsură foarte mare (25,66%) și mare (66,42%) și doar 7,92% au dat o apreciere medie.

Procesul de evaluare a programelor de formare continuă are misiunea de a pune în valoare asigurarea comunității educaționale, beneficiarilor, angajatorilor și publicului larg, în general, că programa de formare profesională continuă satisface nivelul minim de calitate raportat la standardele de formare profesională continuă și la bunele practici naționale și internaționale; motivarea cadrelor didactice pentru mobilitatea academică și profesională prin recunoașterea competențelor dobândite pe tot parcursul vieții.

Ca rezultat al evaluării nevoilor de formare ale celor 206 profesori de educație fizică și antrenori la diverse probe de sport, s-a selectat tematica programelor de formare continuă ce vor fi elaborate de către membrii grupului de lucru, determinându-se și grupul-țintă pentru fiecare program:

| Denumirea programului | Nr. ore/credite | Grupul-țintă |
|--|-----------------|--|
| Management educațional | 150/20 credite | Directori ai școlilor sportive |
| Activități motrice educaționale în sistemul de învățământ preșcolar | 50/5 credite | Cadre didactice din IET, părinți |
| Sportul de performanță și sistemul pregătirii sportivilor de calificare înaltă | 50/5 credite | Antrenori la diverse probe de jocuri sportive |
| Turism sportiv și agrement | 30/3 credite | Cadre didactice |
| Comunicare și limbaj sportiv | 50/5 credite | Cadre didactice de educație fizică, antrenori |
| Metodologia organizării lucrului individual la educația fizică cu elevii din ciclul gimnazial-liceal | 20/2 credite | Cadre didactice de educație fizică |
| Bazele teoretico-metodologice ale pregătirii profesionale a profesorilor de educație fizică în probe de gimnastică | 50/5 credite | Cadre didactice din instituțiile de învățământ general |
| Kinetoterapie și kinetoprofilaxie în afecțiunile ortopedice, respiratorii și metabolice la copiii de vârstă preșcolară și școlară mică | 50/5 credite | Cadre didactice, părinți |
| Dezvoltare personală și profesională în domeniul educației fizice și sportului | 30/4 credite | Cadre didactice de educație fizică și sport; Cadre didactice universitare |

Concluzii. Schimbările produse în societate și prognoza accelerării schimbărilor conduc nu numai la adaptarea continuă a sistemelor educative la noile realități economice, sociale, culturale, ci și la formarea în cadrul acestor sisteme a capacității de reglare continuă și de autoperpetuare a adaptabilității. Formarea continuă devine o necesitate permanentă a cadrelor didactice indiferent de domeniul profesional și de nivelul pregătirii.

Implementarea Proiectului *Către modelul universitar european de învățare continuă în Moldova – COMPASS (ERASMUS +)*:

- asigură promovarea și consolidarea culturii învățării pe tot parcursul vieții (Life Long Learning) în cadrul USEFS;

- facilitează elaborarea și dezvoltarea programelor de formare profesională continuă, inclusiv focusarea pe digitalizarea procesului de formare;

- sporește capacitatea instituțională pentru implementarea eficientă a programelor privind învățarea pe tot parcursul vieții.

Referințe bibliografice:

1. Carabet N. Formarea profesională continuă a cadrelor didactice: concept și diversitate. În: Școala modernă: provocări și oportunități. Chișinău, 2015, p. 238-243.
2. Ghețiu A. Evaluarea nevoilor de formare ale cadrelor didactice de educație fizică și sport. În: „Sport. Olimpism. Sanatate”. Chișinău: Materialele Congresului Științific Internațional. Ediția a IV-a, 19-21 septembrie, 2019, p. 53-56.
3. Huncă M. (2016). Formări profesionale continue ale cadrelor didactice centrate pe interconexiunea nevoilor personale și instituționale. Autoreferatul tezei de doctor în pedagogie. Disponibil la http://www.cnaa.md/files/theses/2016/24837/mihaela_hunca_abstract.pdf
4. Istrate O. Rolul proiectelor educaționale realizate prin parteneriate școlare internaționale. București: Centrul pentru Inovare în Educație, 2013.
5. Ramsden P. (2008). The future of higher education teaching and the student experience. Available at: https://www.researchgate.net/publication/265498238_The_Future_of_Higher_Education_Teaching_and_the_Student_Experience (accessed 12 July 2020).
6. Zepke N., Leach L. Improving student engagement: Ten proposals for action. *Active Learning in Higher Education*, 11(3), 2010. 167 p.